

Flerkulturelle barns mulighet til medvirkning

Barnehagelæreres forståelse av barns medvirkning, og konsekvenser dette har for flerkulturelle barns mulighet til å medvirke i sin barnehagehverdag.

Marte Kveim Grønås

[Kandidatnummer:6]

Bacheloroppgave

[Emnekode: BHBAC3920]

Trondheim, April, 2022

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Forord

Å arbeide med bacheloroppgaven har vært en spennende, lærerik og til tider tung prosess. Temaet for problemstillingen er noe jeg virkelig brenner for selv, og derfor har det vært svært givende å selv få forsket på. Jeg har gjennom arbeidet utviklet meg faglig, og tilegnet meg mye kunnskap som vil komme godt med i fremtiden.

Med det, ønsker jeg å rette en takk til mine flotte veiledere, Marianne Schram og Ingunn Elder. Deres engasjement, veiledning, inspirasjon og støtte, har vært avgjørende gjennom hele prosessen min. Takken rettes også til intervjupersonene mine som ønsket å stille til intervju, og viste stor interesse for oppgaven.. Videre vil jeg rette en takk til mine klassekamerater, venner og familie som støtter, veileder, motiverer, samarbeider og skaper humor, selv på tunge dager.

Med deres hjelp har jeg nå en oppgave jeg er stolt av.

“The whole purpose of education is to turn mirrors into windows “

- *Sydney J. Harris*

Innholdsfortegnelse

SAMMENDRAG	3
1.0 INNLEDNING	4
1.1 PROBLEMSTILLING	4
1.2 BAKGRUNN FOR VALG AV OPPGAVE	4
1.3 OPPGAVENS INNHOLD OG STRUKTUR	5
1.4 BEGREPSAVKLARING	5
2.0 TEORIDEL	6
2.1 STYRINGSKORT	6
2.2 MEDVIRKNING	7
2.3 BARNES DEMOKRATISKE DELTAKELSE	9
2.4 MEDVIRKNING I MÅLTID	10
2.5 FLERKULTURELLE BARN	11
3.0 METODE	12
3.1 VALG AV METODE	12
3.2 INTERVJU OG BARNESAMTALE	13
3.4 MIN FORSKNINGSPROSESS	13
3.5 ETISKE PERSPEKTIV	15
3.6 KVALITETSSIKRING ELLER METODEKRITIKK	16
3.7 ANALYSE OG MIN ANALYSEPROSESS	17
4.0 PRESENTASJON AV FUNN MED DRØFTING	18
4.1 FORSTÅElsen AV MEDVIRKNING OG MEDBESTEMMELSE	18
4.2 PRAKTISK ARBEID MED MEDVIRKNING	20
4.3 BARNES DEMOKRATISKE DELTAKELSE	23
5.0 AVSLUTNING	26
6.0 BIBLIOGRAFI	29
7.0 VEDLEGG	31
7.1 VEDLEGG 1 – SAMTYKKESKJEMA	31
7.2 VEDLEGG 2 – INTERVJUGUIDE, BARNEHAGELÆRERE	33
7.3 VEDLEGG 3 – INTERVJUGUIDE – BARNESAMTALE	36

Sammendrag

Mitt forskningsarbeid bygger på de flerkulturelle barna sin mulighet til medvirkning. Dette er noe som har interessert meg gjennom hele utdanningsløpet mitt. I første fase ønsket jeg å finne ut av om alle barn har samme mulighet til å medvirke. Etter endt intervjuopprosess, endret derimot min problemstilling seg. Fokuset i oppgaven ble så; «Hvordan forstår barnehagelærere begrepet medvirkning og hvilke konsekvenser får dette for flerkulturelle barns mulighet til å medvirke i barnehagehverdagen?»

Målet med prosessen har vært å lære og utvikle min forståelse av medvirkning, samtidig ønsket jeg en innsikt i de flerkulturelle barns mulighet til medvirkning. Et annet mål utfordre deg som leser til refleksjon over din forståelse av medvirkning og hvordan du arbeider med medvirkning for de flerkulturelle barna. I loven vår, er også medvirkning fastsatt. Dette betyr at det er en rett alle barn har. Derfor blir forståelsen vår av begrepet svært viktig for barnehagepraksisen.

I praksis har jeg erfart, og sett viktigheten av at barn skal få medvirke. De skal få snakke, vise, uttrykke seg fritt, og bli hørt og respektert i disse uttrykkene. Dette er også et syn jeg fikk utfordret da jeg var på utveksling i Ungarn høstsemesteret tredjeåret. Her opplevde jeg et mye mer temabasert arbeid, enn jeg personlig har opplevd i norske barnehager. I teoridelen står der skrevet om viktigheten med medvirkning, medvirkning i måltidsituasjoner, demokratisk deltakelse og flerkulturelle barn. Teorien er viktig for min forskningsprosess, ikke minst i presentasjon og drøfting av funn.

Forskningsprosessen inneholder kvalitative metoder. Her ble to barnehagelærere intervjuet. Videre ble det gjennomført en barnesamtale med fire barn. Jeg kjente til intervjupersonene fra en tidligere praksisperiode, derfor kan man si at jeg utførte et strategisk utvalg av intervjupersoner. På forhånd hadde jeg laget en intervjuguide, den var utarbeidet med rom for spontanitet i form av tilleggsspørsmål og utdypning.

Gjennom forskningsprosessen fikk jeg forståelsen av at barnehagelærerne var uklare på skillet mellom medvirkning og medbestemmelse. Disse begrepene overlappet hverandre, noe som ble grunnlag for noe av teoridelen, en av overskriftene i presentasjon og drøfting av funnene mine. Etter drøfting og presentasjon av funn, skrev jeg til slutt en avslutning. Her ytret jeg et ønske om mer fokus på flerkulturelle barns mulighet til medvirkning i barnehagen, samt forholdet mellom medvirkning og medbestemmelse.

1.0 Innledning

1.1 Problemstilling

Å utarbeide en problemstilling viste seg å være mer utfordrende enn først trodd. I utgangspunktet var dette utfordrende allerede i utarbeidningen av arbeidsskissen å utforme en passende problemstilling. I første veiledning fikk jeg støtte, og sammen med veilederne mine, ble første problemstilling utformet. Denne handlet om å finne ut om alle barna på en avdeling har lik mulighet til å medvirke i sin barnehagehverdag. Her lå fokuset ensidig på barna og deres hverdag. Utfra denne problemstillingen ble det utarbeidet en intervjuguide, avtalt intervju og barnesamtale i en kjent barnehage og gjennomføring av disse. På bakgrunn av resultatene, endret derimot problemstillingen min seg i en ny retning. Dette kommer av en følelse om at barnehagelærerne hadde en annerledes forståelse av begrepet medvirkning enn meg. Samtidig var det stadig de samme flerkulturelle barna som ble brukt som eksempler og refleksjoner i svarene deres. Problemstillingen endret seg dermed til «Hvordan forstår barnehagelærere begrepet medvirkning og hvilke konsekvenser får dette for flerkulturelle barns mulighet til å medvirke i barnehagehverdagen?»

1.2 Bakgrunn for valg av oppgave

Begrunnelsen for valget å skrive om barns medvirkning henger sammen med at dette er et tema som har vært svært verdifullt for meg gjennom hele utdanningsløpet. Spesielt da jeg var på utveksling høstsemesteret i 3.klasse, fikk jeg erfare en annerledes barnehagehverdag. Her fantes medvirkning i en mye mindre grad enn hva jeg er vant med fra norske barnehager. Det skulle blant annet følges en plan på ukentlig temaarbeid, hvor barnas interesser eller budskap ikke hadde noe innvirkning på det allerede fastsatte arbeidet.

Personlig mener jeg at barns medvirkning er et viktig tema fordi det handler om å la barna få påvirke i sin egen hverdag, noe som for meg strekker seg til et syn på barn som helhetlige subjekter. Videre er fokuset på flerkulturelle barns medvirkning, fordi det er viktig at man i barnehagen ser alle barn. Som rammeplanen skriver, skal man kunne «støtte, styrke og følge opp barna ut fra deres kulturelle og individuelle forutsetninger» (Udir, 2017, s. 9)

1.3 Oppgavens innhold og struktur

I oppgaven er målet å ta deg som leser, gjennom forskningsprosessen min. Her blir to barnehagelærere sin forståelse på begrepet medvirkning belyst. Samt hvilke konsekvenser dette får for de flerkulturelle barnas mulighet til å medvirke i barnehagehverdagen. Vi skal gå gjennom relevant teori, gjøre rede for valg av metode og forskningsprosess og til slutt vil jeg presentere mine funn i lys av teori og egen drøfting. Avslutningsvis vil jeg ta for meg de viktigste funnene mine og se på videre arbeid med prosjektet.

1.4 Begrepsavklaring

Her vil en kort avklaring av begrepet medvirkning og flerkulturell bli presentert. Dette er fordi dette er begrepene som knytter seg til min valgte problemstilling.

I sammenheng med begrepet medvirkning, finner man også begrepet medbestemmelse. For å virkelig forstå kompleksiteten av medvirkning, må man også forstå medbestemmelse. Som begrepet beskriver, handler medbestemmelse om å bestemme. I sammenheng med barnehagen kan dette handle om pålegg, turdestinasjon eller å kunne velge rom å leke i. Slik sett ser man at medbestemmelse kan handle om det individuelle barnet, og hva som er «best for meg» (Jansen, 2019, s. 37). Dette ser vi mer på i del 2.2.

Medvirkning derimot, er et mye bredere begrep. En kort forklaring på medvirkning, sett i sammenheng med medbestemmelse, kan man finne i boken «medvirkning i praksis», der Jansen beskriver medvirkning som retten mot å etablere noe som skapes sammen, samtidig som barn skal ivaretas som likeverdige deltakere (Jansen, 2019, s. 38). Medvirkning handler om at barn skal kunne si sin mening, bli lyttet til og tatt på alvor, slik vil de erfare at deres individuelle uttrykk vil få betydning, ikke bare for seg selv, men for fellesskapet (Kristiansen, 2019, s. 49). Slik sett, ser vi at medvirkning er barns første skritt inn i vårt demokratiske samfunn (Moen, 2012, s. 61).

Videre ønsker jeg å gjøre rede for begrepet «flerkulturell», dette er fordi begrepet vil være gjentakende gjennom teoridelen og i presentasjonen av funn. Det kan være vanskelig å si hvem som er flerkulturelle. Begrepet kan videre være en betegnelse på arbeid med kulturelt og språklig mangfold i barnehagen. I oppgaven vil jeg ta utgangspunkt i Sands bruk av begrepet. Her handler det om å se på mangfold og variasjon i språk og kultur som

«normaltilstanden» i barnehagen, og mangfold som en ressurs og berikelse for alle. Med kultur menes det antropologiske kulturbegrepet, som handler om en gruppe menneskers skikker, tradisjoner og levemåter (Sand, 2020, s. 82).

2.0 Teoridel

I teoridelen blir der presentert teori som er relevant for mine funn og problemstilling. Innledningsvis finner vi en forankring i FNs barnekonvensjon og styringsdokumentene for barnehager i Norge, videre vil begrepet medvirkning, barns deltakelse, medvirkning i måltidsituasjoner og tverrkulturell kompetanse bli gjort rede for.

2.1 Styringsdokumenter

Medvirkning er en rettighet alle barn har. En forutsetning for å arbeide med medvirkning i barnehagen, å forstå styringsdokumentene vi skal følge (Kristiansen, 2019, s. 50). Derfor innledes teoridelen med en avklaring av viktige styringsdokumenter og lovverk som er sentrale for min problemstilling og funn.

FN's barnekonvensjon også kalt barns egen grunnlov, ble ratifisert av Norge den 8. januar 1991. Konvensjonen skal beskytte barn gjennom å gi dem selvstendige rettigheter. Ifølge Kristiansen signaliserer den et syn på barn som betydningsfulle deltakere i et demokratisk samfunn (Kristiansen, 2019, s. 50). FN's barnekonvensjon er grunnen til at barns rett til medvirkning ble inkludert i norsk lovgivning i 2003 (Franck & Glaser, 2020, s. 305). I konvensjonen finner man deriblant retten til medvirkning i artikkel 12 punkt 1, hvor det står skrevet:

«Partene skal garantere et barn som er i stand til å gjøre danne seg egne synspunkter, retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunkter i alle forhold som vedrører barnet, og tillegge barnets synspunkter behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet» (Barne- og familiedepartementet, 1991)

Kristiansen påpeker videre at barnekonvensjonen skal gå foran andre norske lovbestemmelser, og at man derfor finner en speiling av konvensjonen i andre lovverk og styringsdokumenter (Kristiansen, 2019, s. 51). Her finner vi barnehageloven som hadde sin ikrafttredelse 01.01.2006. I dette lovverket har medvirkning en sentral plass, og man finner likheter med

barnekonvensjonen. Blant annet står der at «Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet og i saker som gjelder dem selv» (KD, 2006, §3). Den trekker også frem barns rett til aktiv deltakelse i planlegging, samt at deres synspunkt skal tillegges vekt tilpasset deres modenhet og alder.

I tillegg til FN's barnekonvensjon og barnehageloven, har vi også rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver. Den er en forskrift til barnehageloven og et forpliktende dokument som gir retningslinjer og føringer for arbeidet i barnehagen. Rammeplanen ble for første gang publisert i 1996 som en forskrift til barnehageloven fra 1975. Da var det barne- og familiedepartementet som fastsatte planen, men i 2006 hadde kunnskapsdepartementet overtatt og planen ble fornyet. Den ble fornyet igjen i 2011 og i 2017 (Bendiksen, 2018, s. 5). Det er planen fra 2017 vi bruker den dag i dag.

I arbeidet man gjør i barnehagen skal altså rammeplanen, barnehageloven og FN's barnekonvensjon være i grunn. Disse er til stede for å kvalitetssikre og gi oss en rettesnor på vårt arbeid, deriblant med medvirkning. Videre formidler de også et helhetlig syn på barn. Her faller også begrepet «barns beste» sentralt. Lovverkene skal sikre at valgene og arbeidet vi gjør, alltid gjøres for barns beste.

2.2 Medvirkning

Medvirkning kan være et vanskelig begrep å definere. I begrepsforklaringen har vi allerede vært inne på begrepet, men her vil utdypningen av begrepet være enda mer utfyllende. Medvirkning er altså rett alle barn har, for eksempel står der i rammeplanen at «Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen» (Udir, 2017, s. 27). Artikkel 12, punkt 1, i FN's barnekonvensjon, som er sitert i del 2.1 kan være et godt eksempel på barns rett til medvirkning. Denne retten handler om å fritt kunne danne seg, gi uttrykk for og bli tatt på alvor for sine synspunkter (Kristiansen, 2019, s. 49). Dette kan også forbindes til ytringsfrihet, som handler om å ha frihet til å ytre seg i den uttrykksformen barnet selv måtte velge (Barne- og familiedepartementet, 1991, Artikkel 13). Uavhengig av språk og kommunikasjonsnivå har barn ytringsfrihet. Uttrykkene barn ønsker å bringe til barnehagen, skal få en innvirkning på gruppen. Barna skal oppleve seg selv som en verdifull deltaker i fellesskapet (Kristiansen, 2019, s. 49). Det er dette man kaller medvirkning.

Som vi har sett på, handler medvirkning om mer enn å bestemme turdestinasjon eller pålegg. Glaser og Franck påpeker, derimot at dette er en forståelse av begrepet som kan fremtre i barnehager. Denne forståelsen kaller dem individualistisk. Innunder denne forståelsen kommer forventninger om at barna skal delta og uttrykke seg på måter som kjennetegner voksnes former for deltagelse. For eksempel gjennom felles avstemninger. Denne forståelsen av medvirkning kan dermed være ekskluderende for noen grupper barn ettersom barn har forskjellige uttrykksmåter (Franck & Glaser, 2020, s. 307). Dermed ser man viktigheten av et personal som kan lytte aktivt. Her handler det om å lete etter, forstå og møte barns uttrykk, og på den måten kunne kommunisere tilbake at dets yringer er verdifulle og viktige. På denne måten vil personalet åpne opp for at alle barn skal få delta og påvirke fellesskapet på egne premisser (Jansen, 2019, ss. 44-45).

Videre er det viktig at man som voksen i barnehagen er bevisste vår makt. Barna møter strukturene, innholdet og forventningene som finner sted i barnehagen, hver dag. Jansen skriver at det forventes at barn skal tilpasse seg personalets strukturer og regler, og at det i dette ligger en makt hos personalet (Jansen, 2019, s. 16). §3 i barnehageloven (KD, 2006, §3) slår også fast at «Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet». Her ligger det også en makt hos oss voksne. Derfor er det viktig at man som voksen stadig reflekterer over barnas mulighet til medvirkning, der man har barnets beste i tankene. I min praksisperiode 2.året, hadde for eksempel min praksislærer og jeg en god refleksjon over «hvem er det vi går ut for» vil barna ut? Eller er det fordi voksne trenger å lufte oss? Her ser vi også et eksempel på hvordan de voksne har makt til å definere strukturen av at «etter lunsj, går vi ut».

Det siste punktet som skal bli drøftet er forholdet mellom individet og fellesskapet. Når man skal realisere medvirkning i barnehagen kan balansen mellom å ta vare på enkeltbarnet og gruppens behov være utfordrende. Et slikt dilemma, forteller Franck og Glaser (2020, s. 309), krever refleksjon og vurdering hos de voksne. På en side viser de til at å dekke et barns individuelle behov kan begrense barnegruppa. På den andre siden kan det å fokusere på fellesskapets beste, redusere enkeltbarns mulighet til medvirkning. Dette finner man også igjen i hva Jansen skriver om hverdags situasjoner. Hun skriver at barn er med å skape barnehagens fellesskap gjennom å delta og være med i hverdagsaktiviteter. Derfor er hverdagsaktiviteter en viktig møteplass for barn med andre utgangspunkt, noe flerkulturelle barn kan ha. Her kan barna få innflytelse gjennom deltagelse (Jansen, 2019, s. 30-31)

2.3 Barns demokratiske deltakelse

Til nå har vi sett en del på selve medvirkningsbegrepet i sammenheng med medbestemmelse. Disse begrepene avhenger av hverandre, og må med dette også forstås i sammenhengen med deltakelse og demokrati, nettopp fordi begrepene er sammenvevde (Jansen, 2019, s. 36). Man kan si at medvirkning er barns første skritt inn i deltakelse og innsikt i et demokratisk samfunn (Moen, 2012, s. 61). Det er også derfor man kaller barnehagen «det lille demokratiet» (Moen, 2012, s. 64).

«Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta» står der i rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (Udir, 2017, s. 8-9). Den påpeker videre at ulike meninger og perspektiver skal være utgangspunkt for at barnehagen skal utvikles som et demokratisk fellesskap (Udir, 2017, s. 9). Her finner man sammenhengen mellom medvirkning og demokrati. Demokratisk deltakelse betyr å kunne oppleve at sine meninger og ytringer skal få innflytelse. Dette innebærer nødvendigvis ikke at barn skal få bestemme. Innflytelse handler om å få være med å påvirke, og slik skjer endringer i form av at noe forandres og ikke nødvendigvis endres (Jansen, 2019, s. 36). Gjennom deltakelse kan barn også få tilgang til fellesskapet, bli en del av det, oppleve å være inkludert og få påvirkning på sin dag (Jansen, 2019, s. 30).

Ifølge Larsen og Slåtten (2020, s. 304) kan demokrati beskrives slik: «Et styringssystem for fellesskap, der medlemmer indirekte eller direkte deltar i beslutningsprosesser som berører dem». Her finner man viktigheten av at alle barn er like mye verdt, og skal ha lik mulighet til å oppleve demokratisk deltakelse, uavhengig av språk eller kommunikasjonsevner (Udir, 2017, s. 8-9). Det lille demokratiet er også betegnelsen på den første demokratiske læringsarenaen barn deltar i. Derfor må man som voksne ha kunnskap om hvordan barns meninger skal tillegges vekt og få gjennomslag i barnehagens hverdag (Granrusten & Moen, 2018, s. 307). Her vil det være sentralt at voksne i samarbeid med barna bygger en praksis hvor barna får erfare å være med på å utforme og skape innholdet i barnehagehverdagen hvor barna dannes som demokratiske deltakere (Jansen, 2019, s. 20). Å være bevisst på sin egen påvirkningskraft som voksen, er også sentralt. Dette kommer av at noen mener demokrati baserer seg på viljen til de mektige, noe som kan være en utfordring i det lille demokratiet (Granrusten & Moen, 2018, s. 307-308).

2.4 Medvirkning i måltid

Ikke bare er måltid en arena hvor barna får bestemme hva de vil ha på brødskena, eller om de skal spise pølsegrateng eller laksetaco til varmmat. Det er også en invitasjon inn i det sosiale fellesskapet som finner sted i barnehagen. Rundt bordet skjer det så mye mer enn valg av pålegg. Barna snakker sammen både med hverandre og oss voksne, de tøyser, undrer, utforsker, prøver ut ideer og mye mer. Det er en arena for å lære sosial kompetanse og kulturforståelse (Jansen, 2019, s. 77). Måltider i barnehagen er også fremhevet i rammeplanen, hvor det står at personalet i barnehagen skal «legge til rette for at måltider og matlaging bidrar til måltids glede, deltakelse, samtaler og fellesskapsfølelse hos barna» (Udir, 2017, s. 50). Deltakelse er som vi nå vet, en stor del av medvirkning. Samtidig er det å være en deltaker i måltid en viktig del av å bli inkludert inn i barnehagens fellesskap (Jansen, 2019, s. 76).

I barnehagen er en av rollene de voksne har, å være en rollemodell. En rollemodell kan bestå av mye, men kort forklart er det en man kan se opp til, og gjøre etter. Etersom måltider er en pedagogisk arena i barnehager, er det også en arena hvor de voksne skal være bevisste sine handlinger og ord. Å være en rollemodell i måltidene, er ifølge Jansen (Jansen, 2019, s. 77-78) sentralt for å lære barn gode vaner, kunnskaper og holdninger. Dette er videre dannelsesprosesser hvor barn lærer å kjenne seg selv, og de andre barna som viktige måltidsdeltakere. For eksempel kan måltid gi barn gode erfaringer i hvordan man deltar i en dialog, slik at barna senere kan bruke denne erfaringen i andre anledninger.

Ikke bare finner vi medvirkning i selve måltidsituasjonen, man har også en stor mulighet for å tilrettelegge for en struktur som åpner for deltakelse for barna i forberedelser og opprydding av måltidene. Jansen (Jansen, 2019, s. 85) skriver også at man gjennom å lage strukturer for deltakelse, bygger en pedagogisk praksis med rot i rammeplanens føringer. I alle barnehagene jeg har hatt praksis i, og vært vikar i, har de brukt «dagens hjelper». Her er barna med i forberedelser og opprydding av måltider, dette er en del av det å være en deltaker i måltidene skriver Jansen (2019, s. 83). Hun beskriver det som å bidra til noe som har betydning for fellesskapet, altså det å hjelpe til. Her kan det for eksempel være smart å ha utstyret som barna skal bruke tilgjengelig, slik at de selv kan finne frem og reflektere over hva man trenger av utstyr som glass, bestikk og mugger (Jansen, 2019, s. 84). Viktigheten av å ha en voksen rollemodell er ikke bare sentral under måltidet, men også i forberedelsene og oppryddingen.

Som Jansen skriver kan en voksen sammen med barna undre seg, og veilede i prosessen, bidra til å gi barna erfaringer med blant annet seg selv som deltaker i samarbeid med voksne, og kanskje også andre barn (Jansen, 2019, s. 84).

2.5 Flerkulturelle barn

Å være flerkulturell handler om språk- og kulturbakgrunn. Dette kan også handle om mer enn å være fra et annet land, for eksempel kan en etnisk norsk person omtale seg selv som flerkulturell da man kan ha erfaringer eller relasjoner til andre kulturer. Gjervan og m.fl beskriver at flerkulturell handler om mennesker med minoritetsbakgrunn (Gjervan, Andersen, & Bleka, 2012, s. 26). Lill Salole skriver dog at flerkulturelle barn er en betegnelse på krysskulturelle barn (Salole, 2018, s. 36). Videre stiller hun seg kritisk til bruken av visse betegnelser, ettersom «barn og unge med røtter i flere kulturer er først og fremst barn». Mange flerkulturelle ønsker å bli sett på som enkeltindivider med respekt for det de personlig og familiene står for. Noe som kan være vanskelig med begreper som «flerkulturell» ettersom det kan medføre å bli sett på som representanter for en gruppe. Mange ønsker samtidig å få anerkjennelse for sin flerkulturelle bakgrunn (Salole, 2018, s. 37). Jeg forstår det slik at man skal være kritisk til hvem man bruker begreper om, og ofte vil folk selv definere seg selv.

Bergersen påpeker viktigheten av en teoretisk avklaring av hva en legger i begrepet flerkulturelle perspektiver. Her velges begrepet «Interkulturell kompetanse» som blant annet handler om flerkulturell forståelse, forståelse og innsikt i egen og andre kulturer. Her er det også sentralt å ha evne til å forstå hva det vil si å ha ulik kultur og evne til å kommunisere hensiktsmessig og passende med mennesker med andre kulturelle forutsetninger (Bergersen, 2017, s. 31). Rammeplanen påpeker videre at «økt mangfold og individualisering gir behov for demokratiforståelse, respekt for forskjellighet og positive holdninger for å leve sammen i fellesskap (Udir, 2017, s. 8). Derfor er språk- og kulturbakgrunnene vi finner hos flerkulturelle barn, sentralt å ha kunnskap om. Ettersom det er en del av barnets kunnskapsbase.

Kunnskapsbase er ifølge Zachrisen barnets egen komposisjon av erfaringer, holdninger, kunnskaper, kompetanser og verdier (Zachrisen, 2020, s. 55). Hun skriver også at de barna som blir anerkjent for denne kunnskapsbasen vil tre frem i barnehagemiljøet som noen som vet mye og har «gode» verdier. Dette bygger også på å bli sett på som en verdifull lekekamerat (Zachrisen, 2020, s. 57), noe som er veldig viktig for barns utvikling, læring og

danning. Fröbel også kalt lekens far, «mente at lek er barnets egenaktivitet som uttrykker barnets indre vesen og er det høyeste stadiet av utvikling» (Öhman, 2012, s. 73-74), her ser man viktigheten av at alle barn får delta i lek. Lek er videre en god arena for barn å lære språk (Öhman, 2012, s. 35). Derfor er det viktig med voksne som organiserer dagene. Samt deltar med barna og gir dem varierte muligheter og ekstra støtte for at barn skal tilegne seg nye ord og begreper i barnehagen. Rikelig med kognitivt utfordrende dialoger er et sted dette ifølge Sand (Sand, 2020, s. 32) vil skje. Dette vil utgjøre en stor forskjell for minoritetsspråklige barn som er i prosessen av å lære Norsk (Sand, 2020, s. 33).

3.0 Metode

3.1 Valg av metode

Kvalitativ forskningsmetode er metoden som blir brukt i oppgaven, ettersom denne virket passende i forhold til problemstilling. En kvalitativ forskningsmetode har som kjennetegn at virksomheten er for kompleks til å reduseres til tall. Derfor må informasjon samles i form av ord, for å åpne for en større nyanserikdom (Jacobsen, 2016, s. 25). En del av problemstillingen var å tilegne en dypere forståelse av barnehagelærernes kunnskap overfor begrepet medvirkning. Ifølge Tjora (2021, s. 35) er en kvalitativ forskningsmetode på letting etter forståelse, mens kvantitativ forskning er på letting etter en forklaring.

Tjora skriver videre at gjennom å forklare kvalitative forskningsmetoder på denne måten, kan vi risikere å tilsløre de mer vesentlige forskjellene på kvalitative og kvantitative metoder. Den største forskjellen ligger i spørsmålene. Spørsmålene stilles annerledes i et kvalitativt intervju enn det som ellers ville gjort i et kvantitativt. I tillegg finner man en vesentlig forskjell i at vi i et kvalitativt forskningsintervju har mulighet til å komme inn på andre forhold eller temaer enn det som originalt var planlagt. Dette er også grunnen til bruken av dybdeintervju i min forskningsprosess fordi intervjuet som «sosial situasjon» spiller en rolle for dialogen (Tjora, 2021, s. 37-38)

Fremover i oppgaven min, velger jeg å la meg inspirere av Dalland (2020, s. 69) som bruker begrepet «intervjuperson» i motsetning til «informant» eller «respondent». «Intervjuperson» er en betegnelse som bidrar til å minske avstanden mellom intervjupersonen og den som intervjuer. Samtidig viser begrepet at man søker aktiv deltakelse fra intervjupersonen.

3.2 Intervju og barnesamtale

Det ble gjennomført et intervju med to barnehagelærere og en barnesamtale med fire barnehagebarn. «Den mest utbredte datagenereringsmetoden innenfor kvalitativ forskning er ulike former for intervjuing». Særlig er dybdeintervju populært, skriver Tjora. I et dybdeintervju vil målet være å skape rom for en relativt fri dialog der intervjupersonen får mulighet til å reflektere over egne erfaringer og meninger rundt temaer forskeren har bestemt på forhånd (Tjora, 2021, s. 127). I mitt tilfelle, er hovedtemaet medvirkning. Videre er dybdeintervju basert på et fenomenologisk perspektiv. Her ønsker forskeren å forstå intervjupersonenes opplevelser eller «livsverden» (Dalland, 2020, s. 68). Samt hvordan intervjupersonene reflekterer over dette (Tjora, 2021, s. 128).

Kvaliteten på et dybdeintervju baserer seg på tilliten i forholdet mellom forsker og intervjuperson (Tjora, 2021, s. 130). Her ønsker vi at intervjupersonen skal føle at det er greit å være åpen, dele og tenke høyt. Derfor er det viktig å skape en avslappet stemning (Tjora, 2021, s. 132). Personlig valgte jeg å utføre et strategisk utvalg av intervjupersoner (Dalland, 2020, s. 60), Dette for å forsikre tilliten og åpenheten i gjennomføringen av intervjuet. Samtidig var det viktig for meg å forske med barna, og ikke om barna.

Dalland skriver videre at det er forskeren selv som er instrumentet i et forskningsintervju. «Det er på grunnlag av dine spørsmål du får svar» (Dalland, 2020, s. 68). Her så jeg nødvendigheten av å utarbeide en intervjuguide for gjennomføringen av intervjuene. Intervjuguiden vil bidra til å strukturere intervjuet og skape en seriøsitet i intervjusituasjonen (Tjora, 2021, s. 172). I barnesamtaler styres gjerne samtalene av den voksne og ofte etter en forhåndsoppsatt «samtaleguide» (Kinge, 2016, s. 17). Disse er ikke like, for å tilpasse alder, kompetanse og forutsetninger.

3.4 Min forskningsprosess

Oppstarten av forskningsprosessen var i desember 2021., Da ble første skisse av bacheloroppgaven utarbeidet. Her ble tema, problemstilling og prosjektplan utarbeidet. Denne skissen ble så videre utgangspunkt for første veiledning hvor problemstillingen gikk fra å være i stikkordsform til en fullstendig setning, klar til å forskes på. Det var også i denne

veiledningen at valget om å ha kvalitativt intervju av to barnehagelærere og barnesamtale med fire barn ble fastsatt.

Intervjuets gjennomføring i form av tid og rom, ble avtalt over meldinger med en av barnehagelærerne, samtidig ble samtykke av intervjupersonene gitt. Intervjuet fant sted på personalrommet på arbeidsplassen til intervjupersonene, noe som Tjora (2021, s. 135) sier at kan bidra til å skape trygge rammer og dermed en avslappet stemning for intervjupersonene. Noe som samtidig var grunnen til å intervju intervjupersonene samtidig. I tillegg til ønsket om at de sammen skulle få reflektere over spørsmålene som ble stilt. Viktigheten av en avslappet og trygg stemning er like sentral i barnesamtalen. Samtidig som brukte vi et rom uten for mange distraksjoner, derfor fant barnesamtalen sted i rommet for spesialpedagogisk opplegg. Jeg valgte også å ikke sende noe intervjuguide i forkant av intervjuet, fordi målet var å få til en spontan dialog rundt spørsmålene, i motsetning til innøvde svar.

For å presentere gjennomføringen av intervjuet, vil en henvisning til Tjora være sentral. Hun presenterer tre faser for gjennomføring av dybdeintervju. Men hun skriver derimot også at det kan utformes på mange måter, og at disse fasene er i «grove trekk» (Tjora, 2021, s. 159). Første fasen er oppvarming. Her snakker man ofte om utdanning/bakgrunn, før man går over til selve intervjuet. Der var ikke slike spørsmål i intervjuguiden med barnehagelærerne, nettopp fordi jeg kjente dem fra før av. Vi hadde derimot en uformell samtale før selve intervjuet, her pratet vi om hvordan de har det og litt annen småprat. Samtidig fikk vi gått gjennom samtykkeskjemaet, og på den måten forsikret jeg meg om at vi alle var klar over hensikten med intervjuet (Dalland, 2020, s. 86).

Andre fase i gjennomføringen av intervjuet blir deretter refleksjonen. Intervjuguiden ble brukt mye som en ramme, og jeg endte ikke opp med å følge denne kronologisk. Den ble et godt utgangspunkt for strukturen i intervjuet, men den åpnet også for å stille spontane oppfølgingsspørsmål. Samtidig kunne intervjupersonene prate seg over på andre temaer uten at dette ble noe problem. Avslutningsvis i intervjuet spurte jeg om det var noe intervjupersonene ønsket å tilføye. Her at de kunne intervjupersonene klare opp eller fortelle mer, dersom de ønsket dette. Til slutt takket jeg for at de ville stille til intervju, og avsluttet med å igjen minne om at alt de har sagt er anonymt og at både jeg og skribenten min har taushetsplikt. I etterkant av intervjuet satte jeg meg ned og skrev ned egne tanker, før jeg skrev intervjuguiden som skulle brukes i barnesamtalen.

Barnesamtalen ble som skrevet, gjennomført med fire barn. Her har to av barna foreldre med en utenlandsk etnisitet og norsk som andremål, mens de to andre har etniske norske foreldre og norsk som morsmål. På forhånd hadde jeg her forberedt en semistrukturert intervjuguide, med bilder i A4 størrelser. Allerede i intervjuet var det planlagt med barnehagelærerne hvilke barn som skulle med i samtalen og tid for gjennomføring. Videre før selve samtalen, spurte jeg også barna om å være med. På denne måten blir deres frivillighet ivaretatt. Samtidig startet jeg barnesamtalen, slik som i intervjuet, med en forklaring av hva vi skal snakke om og hvordan. Barna var veldig engasjerte, frem til en reiste seg opp og spurte om å få gå tilbake på avdelingen. Da bestemte alle barna seg for at de også ville gå, og jeg avsluttet samtalen med å si takk, og følge barna tilbake til avdelingen sin. I barnesamtalen hadde jeg ikke med skribent. Her brukte jeg dikteringsfunksjonen på Word. Denne funksjonen tar ikke lydopptak, men dikterer hva som blir sagt inn i et dokument. Anonymiteten blir fortsatt ivaretatt. Neste skrittet i forskningsprosessen, er analysedelen vi finner i 3.7.

3.5 Etiske perspektiv

Dalland skriver at det er «viktig å tenke nøye gjennom de etiske sidene ved intervjuet». Ettersom alt av mitt datamateriale er anonymt, betyr det at jeg ikke har hatt noe meldeplikt til NSD. Derfor fikk barnehagelærerne et samtykkeskjema (vedlegg 1). Videre ble det også bekreftet i samtale med barnehagelærerne at det ikke var behov for noe samtykkeskjema overfor barna. Ettersom deltakelse i studentoppgaver allerede var noe foreldrene fra tidligere hadde godkjent, i sammenheng med at barnehagen ofte har inne studenter i praksis og undersøkelser.

I samtykkeskjemaet står der om deres rett til anonymitet, samtykke og generell informasjon over hvor lang tid intervjuet ville vare, om mine veiledere, med mer. Videre, for å forsikre anonymiteten krysset de av for samtykke, og skrev ned dato. Det er viktig for å nevne at skribenten som var med i intervjuet er klar over sin taushetsplikt. Ved barnesamtalen lot jeg barna selv bestemme om de ville med, og vi avsluttet intervjuet etter deres initiativ.

Spesielt i barnesamtale er der noen etiske sider jeg ønsker å påpeke. Ettersom oppgaven min handler om barna i en barnegruppe, falt det seg naturlig å legge til rette for et barneperspektiv i forskningen. Dette er ifølge Gamst i bunn og grunn et verdispørsmål, og hun stiller et spørsmål om man moralsk har rett til å la være (Gamst, 2017, s. 34)? Når fagpersoner ikke gir barn mulighet til å fortelle hvordan de har det, kan dette også handle om et skjult

maktmisbruk. Å legge til rette for et barneperspektiv er også noe jeg har diskutert viktigheten av med mine veiledere, ettersom oppgaven har medvirkning som tema vil barns perspektiv falle naturlig inn.

3.6 Kvalitetssikring eller metodekritikk

Tjora (2021, s. 260) viser i sin bok kriterier som kan benyttes som indikatorer på kvalitet. Her finner man pålitelighet (relabilitet) og gyldighet (validitet). Dette er også indikatorer som passer til kvalitetssikring på forskning generelt, det er disse vi tar utgangspunkt i.

Pålitelighet eller relabilitet, handler om sammenhengen gjennom hele forskningsprosjektet. Som Tjora skriver, er et særlig sårbart forhold i en del kvalitative studier utvelgelse og presentasjon av intervjusiter. For å velge ut sitater og funn, vil teorigrunnlaget være av stor betydning. Derfor er kapittelet om funn i denne oppgaven, skrevet synonymt med kapittelet om teori, for å på best mulig måte får redegjort for perspektivene og teoriene som har inspirert analysen.

Samtidig har utvalg av intervjupersoner betydning for påliteligheten i forskningen (Tjora, 2021, s. 264). Valget av intervjupersoner var ikke tilfeldig. Det ble som skrevet, utført et strategisk utvalg. Både barnehagelærerne og barna var jeg allerede kjent med fra jobb og praksis. Mange mener kanskje at man i et forskningsintervju som dette, bør intervju intervjupersoner man ikke kjenner fra tidligere. Dette motstrider Dalland (2020, s. 65) som skriver at distanse bare garanterer avstand. Ettersom at det var ønskelig med en trygg og åpen intervjuarena for meg selv og intervjupersonene, opplevde jeg at en god relasjon hadde en positiv effekt. Det er også på grunn til å tro at utvalget kan innvilge på dataene man får. Det er for å vise at meg som forsker ser mine påvirkninger bevisst, og forsøker å tydeliggjøre dem for deg som er leser, meg selv og at valget om å beskrive fremgangsmåten så oppriktig som mulig (Dalland, 2020, s. 61).

En faktor til, som fortjener et kritisk blikk er selve kommunikasjonsprosessen i et kvalitativt intervju (Dalland, 2020, s. 64). Hvordan intervjupersonene forstår spørsmålene kan blant annet være ulik min forståelse, samtidig kan min sekretær forstå svarene ulikt fra meg. Hvordan jeg forstår sekretærens notater er også sentralt. Som vi ser, finner man ulike sider med kommunikasjonsprosessen som kan påvirke påliteligheten. Derfor er det viktig at man i arbeidet med analyse er kritisk og reflektert. På den måten forsøker jeg og ikke la

meningsinnholdet endres. Dalland (2020, s. 73) skriver at det er viktig at jeg som forsker følger godt med i intervjuet, for å kunne få en best mulig dekkende beskrivelse, og i dette ligger det en viktig kvalitetssikring av intervjuet.

Neste indikator på kvalitet i en kvalitativ forskningsmetode er gjensidighet eller validitet. Dalland (2020, s. 44) skriver at validitet handler om at det som forskes på må ha relevans og være gyldig for det problemet som undersøkes. Videre peker Tjora (2021, s. 263) på at forholdene mellom spørsmålene vi stiller og hvordan man samler inn data er essensielt. Samtidig har jeg kjennskap til barna og avdelingen, noe som kan påvirke resultatene og drøftingen.

3.7 Analyse og min analyseprosess

Å analysere, er en forutsetning for å gjennomføre en selvstendig fortolkning av materialet som er samlet inn. Ifølge Dalland (2020, s. 248) kan analysering beskrives som en ferdighet. Denne ferdigheten handler om å systematisk kunne dele opp et emne, case, hendelse, deler og mer, for så å bedre forstå helheten. I en analyse vil man kunne skille ut hva som ikke vil, og som vil bidra i å belyse sin valgte problemstilling. «Uten en slik redigering, vil teksten lett miste fokus» (Dalland, 2020, s. 250). En måte å dele opp intervjuene på, kan være ved bruk av temaer. Dette kalles for en tematisk analyse.

Etter begge intervjuene mine var over, begynte jeg å lese over resultatene nøye. Allerede nå hadde jeg skapt meg noen tanker om spesielle temaer som utpekte seg. I utgangspunktet handlet problemstillingen min kun om barnas mulighet til å medvirke i barnehagehverdagen, men på et punkt i prosessen min innså jeg at jeg ønsket å endre denne. Ettersom opplevelsen min var at barnehagelærerne hadde en annerledes forståelse av barns medvirkning enn meg. Den nye problemstillingen ble da «Hvordan forstår barnehagelærer begrepet medvirkning og hvilke konsekvenser får dette for flerkulturelle barns mulighet til å medvirke i barnehagehverdagen?». Videre nå, var det på tide å finne temaer svarene i intervjuet kunne bli delt opp i. Fem ble valgt ut, men som i prosessen er blitt kortet ned til tre. De tre temaene som blir presentert som mine funn ble da:

- Forståelsen av medvirkning og medbestemmelse
- Praktisk arbeid med medvirkning
- Barns demokratiske deltakelse

4.0 Presentasjon av funn med drøfting

I denne delen vil funn bli presentert med bakgrunn i den gjengitte teoridelen, intervjupersonenes svar og egne refleksjoner. Her vil overskriftene være temaene fra analysedelen: *forståelsen av medvirkning og medbestemmelse*, praktisk arbeid med *medvirkning og barns demokratiske deltakelse*. Alle bygger på resultatene fra intervjuet, som vi nå skal gå nærmere inn på.

Min opplevelse er at intervjupersonene hadde mange ulike refleksjoner, men også enige i mye. For å bevare anonymiteten til barnehagelærerne, har de fått fiktive navn «Per» og «Ole». Barna får også fiktive navn. Barna som var med i barnesamtalen var altså «Oda», Oda er fire år og norsk, det samme er «Jens» på fem år. «Siv» på fire år er derimot flerkulturell, akkurat som «Kåre» på fem år. På denne måten vil det være lettere å skille intervjupersonene. Resultatene fra intervjuet vil bli presentert sammen med resultatene fra barnesamtalen, slik at vi kan se dem i sammenheng med hverandre.

4.1 Forståelsen av medvirkning og medbestemmelse

Oppgaven handler om medvirkning og derfor faller det seg naturlig å starte intervjuet med en oppklaring av medvirkning for å finne ut barnehagelærernes forståelse av begrepet. «*å medvirke i dagen er å bli sett og hørt, og at vi ser og hører barnet, skjønner barnet og lar det få delta i ulike aktiviteter*» Dette sitatet kommer fra Per, i dialogen over deres forståelse av begrepet. Ole bekrefter også at han har en svært lik forståelse ved å trekke frem de samme faktorene rundt medvirkning som Per. Senere i intervjuet begynte Per og Ole også å diskutere viktigheten av å følge barns interesser og uttrykksmåter, både med tanke på barns identitet, fellesskapsfølelse, dannelse og likeverd. Her kan det tolkes at barnehagelærerne har en grunnleggende teoretisk forståelse for hva begrepet medvirkning innebærer. De trekker frem deltagelse, forståelse og det å lytte til barnet. Dette er også elementer vi kjenner igjen fra Kristiansen (2019, s. 49) i teoridelen. Derimot skriver Jansen (2019, s. 38) om at medvirkning også handler om retten til å etablere noe som skapes sammen, samtidig som barn skal ivaretas som likeverdige deltagere. Er det dette Per mener med å «delta i aktiviteter», eller har barnehagelærerne en annerledes forståelse for begrepet?

«Medvirkning er jo noe man må jobbe med» var den første kommentaren fra Per om medvirkningsbegrepet. Som nevnt tidligere ble begrepet diskutert og reflektert over gjentakende ganger gjennom intervjuet, samtidig som barnehagelærerne fremhevet sine teoretiske kunnskaper om viktigheten, hensikten og målet med å arbeide med det. For derimot å tolke barnehagelærerens forståelse av begrepet, blir sitatet fra Per en tankevekker for meg som forsker. På en side kan dette handle om lovverk og rammeplanen, hvor det blant annet står at «barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning» (Udir, 2017, s. 27).

Barnehagelærere som profesjonsutøvere er som beskrevet i teoridelen, bestående av et samfunnsmandat i barnehagen. En del av dette samfunnsmandatet handler om å følge lovverk (Hennum & Østrem, 2021, s. 17). Derfor kan man tenke seg frem til at Per rett og slett har kontroll på sitt samfunnsmandat, selv om han direkte ikke nevnte noen konkrete lover.

Senere, ved hjelp av mine veiledere, viste det seg at sitatet kan reflektere barnehagelærerens følelser for arbeidet med begrepet. Medvirkning kan være et vanskelig begrep, og det kan være utfordrende å praktisere med barnehagens tidspress, og stramme rammer (Jansen, 2019, s. 16). Dette er noe som kan være spennende i forhold til min problemstilling og andre funn, ettersom man kan tenke seg at de har en grunnleggende teoretisk forståelse, men arbeidet i praksis kan være preget av andre faktorer som for eksempel stress. Vi skal se mer på hvordan medvirkning blir praktisert i barnehagens arbeid i 4.2. Dette sitatet og refleksjonen rundt, kan derimot fortelle at den teoretiske forståelsen av begrepet ikke nødvendigvis trenger å reflektere følelsene til barnehagelærerne rundt arbeidet med begrepet.

Som skrevet i teoridelen kan medvirkning og medbestemmelse forveksles. Som Jansen (Jansen, 2019, s. 36) skriver, kan praksisen i barnehagen bli udemokratisk ved å forstå medvirkning som valg og bestemmelse. Derfor ble søkelyset satt på medbestemmelse i intervjuet. I spørsmålet om forskjellen på medvirkning og medbestemmelse fortalte Ole meg at det er en «hårfin balanse» mellom begrepene. Her kommer Per også inn på rammer og struktur, og viktigheten av å lytte til barna for å høre hva de har å si i forhold til aktiviteter som skal bli gjort gjennom dagen. På barnesamtalen under temaet «lek», ble det fortalt at det er de voksne som bestemmer når barna skal være ute og inne, og at barna må spørre om lov til å leke i andre rom enn selve avdelingsrommet. Dette sa derimot Kåre at han syntes var helt greit, og Jens nikket i enighet med Kåre. En måte å tolke dette resultatet, er at barnehagelærerne viser forståelse for at medvirkning kan foregå innenfor faste rammer og gitt struktur, slik som Jansen (2019, s. 16) forteller oss at er normalt i barnehagen. Videre, kan det tolkes slik at Kåre og Jens er trygge nok innenfor disse rammene til å tørre og kunne spørre

om og si sin mening om blant annet hvilket rom det skal lekes i. Et inntrykk resultatet kan gi er at det virker som om barnas mening blir lyttet til, selv om det kanskje ikke alltid er det ene barnet som får bestemme.

Måltidsituasjonene var noe vi endte opp med å fokusere mer på i diskusjonen rundt begrepene. Her ble det snakk om at barna får bestemme pålegg og at de noen ganger får velge en bok som skal bli lest høyt under måltidene. Her ble det spurt et oppfølgingsspørsmål på forskjellen på medvirkning og medbestemmelse, noe som også skjedde gjentakende lignende situasjoner. «Det er vel medbestemmelse, vi tilrettelegger vel ikke så mye for medvirkning i måltid egentlig» fortalte Per meg. Ole hadde ikke noe kommentar på dette, og virket enig. I barnesamtalen ble det derimot fortalt at avdelingen bruker «dagens hjelper». Videre fortalte Kåre meg også at førskoleklubben lager lunsj sammen til turene sine, som også er en tid de snakker sammen om turen de skal på. «I dag lagde jeg brødskive med hvitost og skinke, og Sofie (fiktivt navn på et annet barn) hadde bare hvitost på sin brødskive» fortalte Kåre meg. Oda så også på dette som en mulighet til å fortelle meg om at de på hennes bord hadde snakket om at de hadde sådd kirsebær i går.

Som vi allerede har sett på i teoridelen er medvirkning i måltidsituasjoner en god mulighet for å fremme barns deltakelse gjennom samtaler, forberedelser og opprydning. En måte å tolke resultatet over, er at barnehagelærerne forståelse av skillet mellom medvirkning og medbestemmelse er diffust. Som vi vet, henger begrepene sammen. Men medvirkning handler om mer enn å bestemme hvilken bok som skal bli lest. Dette kan tolkes som om barnehagelærerne har et individualistisk syn på medvirkning (Franck & Glaser, 2020, s. 307). På den andre siden kan man etter barnesamtalen tolke det slik at barnehagelærerne arbeider mer med medvirkning i måltidsituasjoner enn de selv er klar over. Barna forteller blant annet om samtaler de har hatt, der de både har planlagt og vurdert innhold. Sitatet til Per kan videre tolkes som en «forsnakkelse» og kanskje var det mitt spørsmål som kunne vært omformulert. For meg virker det også som at de har kunnskap om at barna har rett på både medvirkning og medbestemmelse, men at det er den voksne som skal sikre rammene for når og i hvilken grad barna skal få være med å virke eller bestemme.

4.2 Praktisk arbeid med medvirkning

Nå som vi har sett litt på barnehagelærerens forståelse av begrepet medvirkning, beveger vi oss videre til det praktiske arbeidet med tilrettelegging av de flerkulturelle barnas mulighet til

medvirkning. I intervjuet diskuterte vi samlingsstunder og turer. Selv om vi også diskuterte mer, er det disse aktivitetene som vil bli presentert som det praktiske arbeidet, ettersom var det er disse funnene jeg finner mest relevant til min problemstilling.

Den første hverdagsaktiviteten barnehagelærerne diskuterte praktisereringen av medvirkning innenfor, er samlingsstundene. Ole fortalte meg at her snakker alle barna, og selv om ikke alle barna holder seg til ett og samme tema, prøver de voksne å møte alles uttrykk. Her fortsatte Per med et eksempel om Siv som sliter med å henge med i samlingsstundene på grunn av språket. Dette barnet gir inntrykk av at det ønsker å snakke i samlingene. Men da andre barn for eksempel snakker om dagsplan, vil hun gjerne snakke om mamma eller sjokolade. Samtidig er kompisen til Siv også flerkulturell og har vansker med å henge med i dialogen som finner sted i samlingene. Han pleier gjerne å rekke opp hånda for så å danse en dans for gruppen. Om dette forteller Ole meg at de reagerer med ord som «kult», «wow» eller «så flink du er til å danse», For så å fortsette med å fortelle meg at «om han ikke hadde gjort det, vet jeg ikke helt hvordan vi kunne fått han frem for de andre barna», her henviser hun til dansingen.

Som vi har sett på er en del av medvirkning det å kunne uttrykke seg fritt, uavhengig av språk og kommunikasjonsferdigheter (Udir, 2017, s. 9). Det handler om at sine ytringer skal få en innvirkning på gruppen og at man skal oppleve seg selv som en verdifull deltaker i fellesskapet (Granrusten & Moen, 2018, s. 307). Samtidig skriver Jansen at aktiv lytting hos oss voksne handler om å kommunisere tilbake til barnet som ytrer seg, at det er verdifullt og vesentlig (Jansen, 2019, s. 44-45). En måte man kan tolke resultatene som nettopp er blitt presentert er at personalet bruker sin forståelse av medvirkning til å forsøke å vise at uttrykkene til disse to barna er interessante for resten av barnegruppen, som da er med på å skape fellesskapet i barnehagen. Barna forstår kanskje ikke innholdet i selve dialogen, men de ønsker fortsatt å bidra med sitt. Barnehagelærerne gir inntrykk av at personalet er oppmerksomme på dette, og bruker disse situasjonene for å løfte barna for resten av gruppen, på den måten får de også oppleve at det de har å komme med er interessant. Dette kan også henge sammen med hva Jansen (2019, ss. 30-31) skriver om at man kan sørge for at enkeltbarn som har utfordringer, får innflytelse gjennom å la dem delta i hverdagssituasjoner. En mer kritisk måte å tolke dette på, er at barnehagelærerne kanskje ikke gjør så mye for å la disse to få innsikt i innholdet i samlingen. Dette skal vi se mer på i del 4.3, der konsekvensene av barnehagelærernes forståelse, blir enda mer synlige.

Resultatet fra barnesamtalen fortalte meg mye av det samme om samlingsstundene. Her fortalte alle barna meg hva de liker å snakke om i samling. Dette var blant annet danseskole, bæsje og leker ute. Kåre forteller meg også at «Jeg tror alle barna vil snakke, men de har ikke tid fordi vi må spise». I barnehagen møter barn en hverdag som er strukturert, og definert i forventninger, innhold og struktur som er bestemt av de voksne. Dette fletter Jansen sammen med maktbegrepet, ettersom voksne forventer at barn skal tilpasse seg denne hverdagen (Jansen, 2019, s. 16). Dette kan tolkes som at de voksne er de som har makten til å bestemme strukturen og innholdet i dagene. Hvordan personalet derimot velger å utøve denne makten er en viktig faktor. Ifølge barna, bestemmer de voksne når det ikke er mer tid til dialog i samling, noe som medfører at noen barn av og til ikke får sagt alt de vil. Dette kan tolkes på flere måter. På en side får ikke alle barna mulighet til å fortelle eller si det de ønsker, noe som kan kobles til barns ytringsfrihet og likeverd. På den andre siden er strukturer og rammer viktig i en barnehagehverdag. Derfor kan det tenkes at barnehagelærerne ikke har kapasitet til å ha en lengre samling. Dette er også en situasjon hvor samtalen kunne fortsatt senere, for å vise barna at deres ytringer og uttrykk er verdifulle og viktige. Min erfaring fra praksis i barnehagen tilsier også at dette er noe de gjør-

Barna viser etter min tolkning interesse for samlingen, og ønsker å delta, men i hvilken grad er deltakelsen likeverdig for de flerkulturelle barna når de ikke får muligheten til å forstå selve innholdet? Det faktum at barnehagelæreren heller ikke visste hvordan han skulle fremme ungen om han ikke danset foran de andre barna, sier meg at det er noe som må arbeides mer med. Som vi har sett, virker det som om barnehagelærerne har en grunnleggende teoretisk forståelse av medvirkning. Så hvorfor de syntes det er vanskelig å praktisere ved å løfte frem alle barna, kunne vært spennende å få vite. En måte å tolke dette på er at det igjen kan handle om struktur og rammer, har de kanskje ikke kapasitet til å bruke ekstra tid på å forklare, eller henger det bare i at det er vanskelig og derfor velges det bort?

Et annet sitat som virker sentralt kommer fra Per, og det går slik; «for meg går alle under en kam». Dette ble sagt i sammenheng med utfordringer i arbeid med medvirkning når det kommer til de flerkulturelle barna. Her reflekterte barnehagelærerne mye frem og tilbake, men de viste en forståelse for at de flerkulturelle barna hadde vansker for å forstå alt som blir sagt og alternativ som blir gitt. Samtidig viste de en forståelse for at man skal se på deres uttrykk og bruke dette til å gjøre et barn interessant for resten av barnegruppen. På den andre siden fortalte dem at de ofte lar de barna som «roper høyest» få påvirke utfallet av for eksempel turdestinasjon. Ole spurte Per en gang i diskusjonen om de forskjellsbehandler, de

reflekterte begge over at det ikke handlet om hvor barna var fra, men språknivået. Ole valgte også å legge ved helt på slutten av intervjuet at de flerkulturelle barna får like muligheter til å være i samme fellesskap som alle andre, men samtidig ikke fordi språket er en barriere. Dette er noe som hadde vært interessant å spurt barna om, men for å ivareta deres frivillighet kom vi ikke så langt før de ønsket å avslutte.

Som vi vet trenger minoritetsspråklige barn støtte for å tilegne seg nye ord og begrep, noe som er grunnen til at de bør få rikelig med muligheter til å delta i samtaler (Sand, 2020, s. 32). I teoridelen står der videre skrevet at god planlegging kan sikre at barn får mange og varierte muligheter til å medvirke i aktiviteter der språk brukes, at det vil være en forutsetning for barn å lære norsk (Sand, 2020, s. 33). I sammenheng med dette finner man i barnehageloven at «Barnehagen skal ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn, herunder samiske barns språk og kultur» (KD, 2006, §2). En tolkning av hva barnehagelærerne forteller, er at arbeidet med flerkulturelles barn mulighet til medvirkning hele tiden krever refleksjon, og det føltes bra for meg å få til en refleksjon sammen med dem. Tanken om de forskjellsbehandler var fin. Selv om de mener at de behandler alle likt, kan dette også bety at det skaper forskjeller. Sitatet fra Per om «alle under en kam» kan sees som sentralt fordi det er en metafor på å behandle alle likt. Barn er ulike, og krever ulik tilrettelegging, og derfor er det viktig at man planlegger for å sikre at alle barn får samme mulighet til å medvirke på sine premisser, om det så er kulturelle eller språklige utfordringer. På den måten vil også vi som barnehagelærere kunne følge vårt samfunnsmandat om å arbeide til barns beste.

4.3 Barns demokratiske deltakelse

I denne delen skal vi se på konsekvensene barnehagelærerens forståelse for begrepet medvirkning har på de flerkulturelle barnas mulighet til å medvirke. Her er søkelyset på deres mulighet til å delta i fellesskapet. Vi skal nå se nærmere på hvordan de flerkulturelle barna får mulighet til å medvirke i sin barnehagehverdag. Overskriften er barns demokratiske deltakelse, etter Moen (2012, s. 61) sin beskrivelse over at medvirkning er barnets første skritt inn i deltakelse og innsikt i et demokratisk samfunn. Jansen (2019, s. 30) skriver også at barn får tilgang til fellesskapet, og får oppleve å påvirke sin dag gjennom deltakelse.

«Alle barn skal kunne få oppleve demokratisk deltakelse ved å bidra og medvirke til barnehagens innhold, uavhengig av kommunikasjonsevne og språklige ferdigheter» (Udir,

2017, s. 8-9). Dette var sitatet som ble brukt for å innlede samtalen om demokratisk deltagelse i intervjuet. Her også, var barnehagelærerne inne på mange tanker, og reflekterte sammen. Noe av det som kom frem var at de synes det er viktig å gi alle barna en mulighet til å bli sett og lyttet til. Ole sa også at «alle barna har en mulighet, og det er det viktigste», her mente han en mulighet til demokratisk deltakelse. Samtidig forteller Per at de ikke har gjennomført språkgruppe på lang tid på grunn av kapasitet, men at det er her de hjelper de flerkulturelle barna å få en forståelse for ulike ting som skjer i barnehagen. Samtidig er det skrevet om samlingsstund i delen over, men også her kom det frem at man ikke kan gjøre så mye for å fremme de flerkulturelle barna, enn å vise noen bilder, noe de fortalte at de ikke kan gjøre hele tiden.

Flerkulturelle barn skal ha lik mulighet til å medvirke i sin barnehagehverdag som alle andre barn. Dette handler om at alle barn er like mye verdt, som er en av verdiene barnehager skal bygge på (KD, 2006, §1). Derfor er det som skrevet i teoridelen viktig at voksne kjenner barna og deres uttrykk, slik at de skal kunne tillegges vekt og få gjennomslag (Granrusten & Moen, 2018, s. 307). Å fortelle at det viktigste er at alle barn får mulighet, kan man tolke som om Ole ønsker å fremme alle barna, og at de har et syn på barn som verdifulle deltakere. Derimot, kan det også tolkes som at å vise og fortelle de barna som har problemer med å følge med i samtaler er noe som krever ekstra arbeid, og som barnehagelærerne ikke alltid har kapasitet til. Som student har jeg selv erfart barnehagens travle dager og alt man skal «gjennom» i løpet av en dag. For barn er derimot disse travle dagene, hverdagen. Derfor skal man alltid skal ha barnets beste i bakhodet i arbeidet vi gjør, og vet vi at noen barn har problemer med å følge med, eller få med seg innholdet, så har man et samfunnsmandat å gjøre etter barnets beste. Igjen kommer diskusjonen over gruppen eller individet her, for støtter man det enkelte barnet, vil vi kanskje begrense gruppen. På den andre siden, skal alle barna få oppleve å være en del av fellesskapet, noe som blir en utfordring om man skal sette gruppen først. Det kan tolkes at barnehagelærerne har en viss forståelse for dette, og kanskje er det dette de mener med at de ikke alltid kan vise med bilder?

I barnesamtalen pratet barna mye om hvem de liker å leke med, hvor og hva de leker. Her nevnte barna mange ulike navn, men der var derimot to navn som ikke ble nevnt. Det var Siv, og kompisen til Siv som også er flerkulturell. La oss for enkelthetens skyld kalle denne kompisen for Sivert. Siv var derimot med i barnesamtalen, og fortalte ikke hvem hun lekte med, men heller at hun leker gjemsel ute. Her ble barna spurt om hvem som får være med å leke, noe Kåre svarte at alle skulle få lov til. Da brøyt Oda inn og sa «ikke Sivert, fordi han

slår». Siv og Sivert er også barna som barnehagelærerne stadig brukte som eksempler i intervjuet. Det er disse to som har vansker med å forstå innhold, noe som kommer av språkferdigheter, og ikke kulturen. De fortalte meg også at Sivert ofte kan slå de andre barna, og at de mente dette kommer av språkferdighetene hans. Samtidig forteller de meg at han er veldig interessert i kampsport, og at de en gang hadde satt på noen kampsportvideoer for alle barna og «han ble helt tullete» fortalte Per.

Som det står om i teoridelen er det sentralt at de voksne er klar over sin rolle for å sikre at alle barn får mulighet til medvirkning. Det er de som skal bygge praksisen hvor barn får være med på å utforme og skape innholdet i barnehagehverdagen, hvor barna dannes som demokratiske deltakere (Jansen, 2019, s. 20). I Rammeplanen (2017) ser vi videre at der står at «økt mangfold og individualisering gir behov for demokratiforståelse, respekt for forskjellighet og positive holdninger for å leve sammen i fellesskap (Udir, 2017, s. 8).

En måte å tolke dette på, kan være at barnehagelærernes forståelse av medvirkningsbegrepet her påvirker de flerkulturelle barnas mulighet til å medvirke. Barnehagelærerne sier selv at Sivert og Siv har vansker med å forstå alt innhold på grunn av språkferdighetene sine, samtidig forteller de også at den ene arenaen de har for å hjelpe disse barna å forstå, er språkgruppe. Språkgruppe er derimot noe de ikke har gjennomført på en stund. Dette kan tolkes som om de er bevisste barnas vansker, men samtidig blir det for meg en nedprioritering av barna som ikke forstår. Derfor virker det på meg som at Sivert som slår, og Siv, ikke blir anerkjente som interessante lekekamerater av resten av barnegruppen. Dette kommer av at barna ikke nevnte dem i oppramsingen sin, og de sa nei til Sivert. Her starter det med de voksne. Zachrisen skriver tross alt at de voksne må anerkjenne flerkulturelle barns kunnskapsbase, for at de skal kunne oppleves som interessante lekekamerater (Zachrisen, 2020, s. 57). En annen måte å tolke resultatet på, er derimot om Sivert slår fordi han er interessert i kampsport, og ikke fordi han ikke blir ansett som en interessant lekekamerat. Om dette er tilfelle er det flott at barnehagelærerne viste kampsport på storskjermen, muligens følte han her at sine interesser ble verdifulle for resten av fellesskapet, kanskje var det også derfor han ble helt tullete? Videre kan det også tenkes at de andre barna får en forståelse for hvorfor han slår. Det kan også tenkes at om barnehagelærerne hadde bygget enda mer på dette med kampsport sammen med barna, kunne det skapt et fellesskap han følte seg svært inkludert i. På den andre siden var det også Siv som ikke ble ramset opp som en lekekamerat, noe som kan bidra til å bekrefte tolkningen av at deres språkvansker, påvirker muligheten for deltakelse i lek.

5.0 Avslutning

Bacheloroppgaven min innledes med begrunnelse og presentering av problemstilling. Denne startet slik: «Får alle barna på en avdeling samme mulighet til å medvirke i barnehagehverdagen?». Det er ut ifra denne problemstillingen at jeg utarbeidet to intervjuguider. En til intervju med to barnehagelærere, og en til barnesamtale med fire barn av ulik etnisitet. Alle intervjupersonene hadde jeg kjennskap til fra før av, noe som kan ha påvirket min drøfting og tolkning av resultatene. I etterkant av intervjuprosessen endret jeg problemstilling. Min endelige problemstilling, som også er utgangspunkt for teoridelene, egne vurderinger og synspunkter ble altså «Hvordan forstår barnehagelærere begrepet medvirkning og hvilke konsekvenser får dette for flerkulturelle barns mulighet til å medvirke i barnehagehverdagen?».

Etter presentasjon av valgt problemstilling, ble det introdusert valg av tema, oppgavens oppbygning og en enkel begrepsforklaring knyttet til problemstillingen. Videre fortsatte jeg med en teoridel, hvor jeg gjorde rede for sentrale styringsdokumenter for barnehagen, medvirkning og medbestemmelse, barns demokratiske deltakelse, medvirkning i måltid og flerkulturelle barn. Metod delen ble videre presentert, her ble valg av kvalitativ metode grunnlagt, samt fikk vi svar på hva et intervju er og hvordan min forskningsprosess har utspilt seg. Videre i metod delen er det presentert etiske perspektiv, skrevet om kvalitetssikring og hvordan jeg gjennomførte min analyse. Metodekapittelet er som teorikapittelet, knyttet opp mot relevant teori.

Senere i oppgaven ble funn presentert og drøftet, i lys av teori, styringsdokumenter og egne synspunkter. Her startet vi med første delen av problemstillingen; barnehagelærernes forståelse av begrepet medvirkning. På en side viste de en grunnleggende teoretisk forståelse av begrepet, men på den andre siden, var der også flere elementer ved begrepet som barnehagelærerne ikke nevnte. For eksempel dette Jansen (2019, s. 38) skriver om at medvirkning handler om å etablere noe sammen, samtidig som barna skal bli ivaretatt som demokratiske deltakere. «Medvirkning er jo noe man må jobbe med» var et av sitatene som ble trukket frem i drøftingen rundt barnehagelærernes forståelse. Dette kan på en måte gi inntrykk på at Per som fortalte sitatet, hadde innsikt i styringsdokumenter. Men på den andre siden kan dette også være et utsagn basert på følelser som stress, eller utfordringer knyttet til arbeidet med medvirkning. Samtidig kan resultatet også tolkes som at barnehagelærerne

hadde en forståelse for at medvirkning kan skje innenfor spesielle rammer. Ser man derimot på resultatene fra temaet «måltid», virker det som om barnehagelærerne forveksler medvirkning og medbestemmelse. Noe som kan tolkes som at forståelsen av forskjellen på medbestemmelse og medvirkning er uklar, og at de fokuserer mer på det individualistiske perspektivet på medvirkning.

Videre i drøfting og presentering av funn, gikk vi gjennom barnehagens praktiske arbeid med medvirkning, da med søkelys på de flerkulturelle barna. Her så vi på sitatet «for meg går alle under en kam», og refleksjonene til barnehagelærerne som blant annet inneholdt spørsmålet om de forskjellsbehandler. For å oppsummere, gir barnehagelærerne inntrykk av at de ønsker å løfte frem de flerkulturelle barna for resten av gruppen, men at dette kan være utfordrende i barnehagens travle hverdag. En måte å se resultatene på, er at de flerkulturelle barna ikke får muligheten til å medvirke på samme premisser som de andre barna. Dette er ikke på grunn av kultur, men på språknivå. Et sentralt funn her er altså at barnehagelærerne fokuserte mer på språkdelen i kulturer, noe som også resulterte i at oppgaven min har mye fokus på dette. Det vises også at for å gi flerkulturelle barn mulighet til medvirkning, må man være reflektert og bevisst sin rolle og innflytelse som barnehagelærer.

Til slutt gikk vi i del 4.4 gjennom konsekvenser barnehagelærernes forståelse av medvirkning har på barnas demokratiske deltakelse. Her er vi blant annet inne på et syn på barn som verdifulle deltakere, samtidig er det vanskelig å fremme alle barna. Diskusjonen om å sette individet eller gruppen først blir sentral. Støtter man enkeltbarnet, kan det begrense gruppen, men støtter man gruppen vil ikke enkeltbarnet få oppleve demokratisk deltakelse på samme premisser som alle andre. Dette er en gjennomgående diskusjon, som barnehagelærerne gir inntrykk at de reflekterer rundt. I siste drøftedelen ble det bekreftet at barnehagelærerens forståelse av medvirkning, har konsekvenser for de flerkulturelle barnas mulighet til medvirkning. De vet at noen barn trenger oppfølging, og de vet at blant annet språkgruppe er en god arena der de får gitt disse barna muligheten til deltakelse. Samtidig blir språkgruppe valgt bort gjentakende ganger, på grunn av barnehagens travle hverdag. Videre forteller resultatet at flerkulturelle Sivert stadig slår i lek, noe som kan ha medført at han ikke blir sett på som en verdifull lekekamerat. Her er barnehagelærerne viktige, for å løfte han frem og vise ham sine interesser er like verdifulle for gruppen. Måten barnehagelærerne hadde satt på kampsport på storskjermen, er et eksempel på et forsøk i å skape et fellesskap der alle barna blir verdsatt.

Forskningsprosessen har vært mer utfordrende enn antatt, dog har det vært en lærerik reise. Jeg har utviklet min egen forståelse for medvirkning, og forholdet til medbestemmelse. Samtidig har jeg tilegnet meg ny og viktig kunnskap om flerkulturelle barn og deres mulighet til å medvirke. Dette er også noe jeg i stor grad kunne tenkt meg og forsket mer på, sammen med flere intervjupersoner fra flere ulike barnehager. I etterkant av arbeidet med oppgaven min, ser jeg en feil jeg gjorde under intervjuene. Den handler om at jeg skulle spurt mer om å få utfyllende svar, og på den måten fått mer stoff å arbeide med.

Samtidig har jeg lært gjennom skrivingen og arbeidet med oppgaven at jeg i et videre forskningsarbeid, ville fokusert mer på begrepet «krysskulturelle barn» og legge bort begrepet «flerkulturelle barn». Dette fordi barn er barn, uansett kultur og røtter. Derfor trenger ikke alltid kultur å vektlegges. Samtidig ønsker mange flerkulturelle barn å bli sett på som enkeltindivider, og ikke en representant for en gruppe. Noe begrepet «flerkulturell» kan utløse. Begrepet «krysskulturell» er altså et mer inkluderende begrep (Salole, 2018, s. 37).

Avslutningsvis vil jeg ytre et ønske om mer søkelys på de flerkulturelle barns mulighet til medvirkning, slik at de kan få delta i fellesskapet som like verdifulle som etniske norske barn, eller barn med gode språkferdigheter. Takk for muligheten til å forske på et så spennende tema, og jeg håper oppgaven har vært innsiktsfull for deg som leser.

6.0 Bibliografi

- Öhman, M. (2012). *Det viktigste er å leke*. Pedagogisk forum.
- Barne- og familiedepartementet. (1991, 11 20). *FNs konvensjon om barnets rettigheter*.
Hentet fra Regjeringen.no (Revidert oversettelse mars 2003 med tilleggsprotokoller):
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdfv/178931-fns_barnekonvensjon.pdf
- Bendiksen, A. F. (2018). *Rammeplanens utvikling fra 1996-2017 med fokus på det samiske. En analyse av endringene i Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver, med fokus på begrepsbruk og fremstillingen av det samiske. (Bacheloroppgave)*. Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning.
- Bergersen, S. (2017). *Global forståelse*. fagbokforlaget.
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving*. Gyldendal.
- Franck, K., & Glaser, V. (2020). Rett til medvirkning for barn med særskilte behov. I P. (. Sjøvik, *En barnehage for alle. Spesialpedagogikk i barnehagelærerutdanningen (3.utg)* (ss. 304-320). Universitetsforlaget.
- Gamst, K. T. (2017). *Profesjonelle barnesamtaler (2.utg)*. Universitetsforlaget.
- Gjervan, M., Andersen, C., & Bleka, M. (2012). *Se mangfold! Perspektiver på flerkulturelt arbeid i barnehagen*. Cappelen damm.
- Granrusten, P., & Moen, K. H. (2018). Demokrati - et mangesidig begrep til inspirasjon og utfordring. I V. Glaser, K. H. Moen, S. Mørreaunet, & F. (. Søbstad, *Barnehagens grunnsteiner formålet med barnehagen (2.utg)* (ss. 300-309). Universitetsforlaget.
- Hennum, B., & Østrem, S. (2021). *Barnehagelæreren som profesjonsutøver*. Cappelen damm.
- Jacobsen, D. I. (2016). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? : Innføring i samfunnsvitenskapelig metode (3.utg)*. Cappelen Damn Akademisk.
- Jansen, K. (2019). *Medvirkning i praksis deltakelse og danning i barnehagens hverdagsliv*. fagbokforlaget.
- KD. (2006, 01 01). *Lovdata*. Hentet fra Lov om barnehager:
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64#KAPITTEL_2
- Kinge, E. (2016). *Barnesamtaler (2.utg)*. Gyldendal Forlag.
- Kristiansen, T. (2019). Medvirkning i barnehagen. I M. & Frønes, *Praksisbok for barnehagelærerstudenten* (ss. 49-60). Utdanningsforlaget.
- Larsen, A., & Slåtten, M. V. (2020). *Nye tider. Nye barnehageorganisasjoner (2.utg)*. Fagbokforlaget.

Mørreaunet, S. G.-Å. (2019). *Ledelse av en lærende barnehage (2.utg)*. Fagbokforlaget.

Moen, K. (2012). *Nærmiljø og samfunn*. universitetsforlaget.

Salole, L. (2018). *Identitet og tilhørighet. om ressurser dilemmaer i en krysskulturell oppvekst (2.utg)*. Gyldendal Akademisk.

Sand, S. (2020). *Ulikhet og fellesskap - flerkulturell pedagogikk i barnehagen*. Cappelen Demm akademisk.

Tjora, A. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis (4.utg)*. Gyldendal.

Udir. (2017, 08 01). *Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver*. Hentet fra utdanningsforbundet.no:

<https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>

Zachrisen, B. (2020). *Omsorg i en kulturell kontekst kultursensitiv omsorg i barnehagen*. universitetsforlaget.

7.0 Vedlegg

7.1 Vedlegg 1 – Samtykkeskjema

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Barns mulighet til medvirkning»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å finne ut om alle barna på avdelingen får samme mulighet til å medvirke i sin barnehagehverdag. I dette skrevet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med prosjektet er å undersøke om alle barn får samme mulighet til å medvirke i sin barnehagehverdag. Dette vil bli gjort gjennom et intervju med dere barnehagelærere som vil bli utgangspunkt for en barnesamtale med samme tema og problemstilling. Jeg ønsker å sette svarene fra intervjuet og barnesamtalen sammen, og bruke dette som grunnlag til å besvare problemstillingen min.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Du har fått spørsmål om å delta fordi du er barnehagelærer, og arbeider med en mangfoldig barnegruppe. Det er bare to barnehagelærere som skal delta i intervjuet.

Jeg skal gjennom intervju samle inn informasjon om dere barnehagelærere sine tanker rundt medvirkning, arbeidet med det, og refleksjoner rundt medvirkning med barn med flerkulturell

eller flerspråklig bakgrunn. Opplysningene fra svarene i intervjuet vil bli lagret elektronisk av sekretæren som blir med i intervjuet.

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du svarer på relevante spørsmål. Det vil ta deg ca. 45-60 minutter.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke ditt samtykke fram til prosjektets slutt, uten å oppgi noen grunn.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg/vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg/vi har fortalt om i dette skrivet. Jeg/vi behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres.

Prosjektet skal avsluttes 29.04.2022.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
Marianne Schram: msc@dmmh.no

Student:
Marte Grønås: Marte.gronas@gmail.com

Ingunn Elder: iel@dmmh.no

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet barns mulighet til medvirkning. Jeg samtykker til:

å delta i intervju.

Dato:

Siden prosjektet ikke er behandlet av NSD, kan jeg/vi ikke innhente din underskrift. Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.

7.2 Vedlegg 2 – Intervjuguide, barnehagelærere

Intervju av barnehagelærere:

Tema: Barns medvirkning

Problemstilling: Får alle barna på en avdeling samme mulighet til å medvirke i barnehagehverdagen?

Begrepsforklaring:

Hva legger dere i begrepet medvirkning?

Hva legger dere i begrepet medbestemmelse?

Ser dere noe forskjell på medvirkning og medbestemmelse?

Hvorfor er det viktig å jobbe med medvirkning i barnehagen? Skal her spørre om barnet, de ansatte og for samfunnet.

Årsplanen

I årsplanen står der: Vi skal skape gode møteplasser der barn får mulighet til å kjenne seg forstått og akseptert, og til å uttrykke mer av seg selv uten å stå i fare for å bli avvist eller utelukket fra fellesskapet

Hva er sammenhengen med medvirkning her?

Tilrettelegging

Barnehagen skal være bevisst på barnas ulike uttryksformer og tilrette- legge for medvirkning på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov

Hvordan tilrettelegger dere for barns medvirkning?

Stikkord: Måltider, turer, lek, samlingsstunder, Romutforming, fysiske aktiviteter, prosjekt, barnesamtaler, barnemøter

Får alle barna på barnegruppa samme mulighet til å medvirke i disse situasjonene?

Hva er det som gjør at dette er medvirkning?

Hvordan jobber dere med medvirkning når det kommer til flerkulturelle og flerspråklige barn?

Ekstraspørsmål i bakhånd: Har dere noen gode erfaringer knyttet til dette?

Har dere noen metoder dere bruker for å legge til rette for medvirkning?

Demokratisk arena

Alle barn skal kunne få oppleve demokratisk deltakelse ved å bidra og medvirke til barnehagens innhold, uavhengig av kommunikasjonsevne og språklige ferdigheter.

Hva legger dere i demokratisk deltakelse?

Hvorfor er det viktig at barn skal oppleve demokratisk deltakelse?

Hvordan tilrettelegger dere for det?

Hvordan får barns ytringer innvirkning på barnehagens innhold og planlegging?

«Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltagelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet»

Deltar barn i planleggingen av barnehagens virksomhet?

Deltar barn i vurderingen av innholdet?

Stikkord: «av hva», «hvordan».. barnemøter, barnesamtale

Personalets kompetanse

Hvordan jobber dere eller har jobbet, faglig med medvirkning?

Stikkord—tema på avdelingsmøter? Planleggingsdager+ Utviklingsarbeid?

Hvor ofte og hvor blir medvirkning et samtaleemne hos dere ansatte?

Hva mener dere er viktig å reflektere over i barnehagens praksis med tanke på barns medvirkning?

Hva tenker dere om personalets kompetanse på medvirkning?

Stikkord, noe dere trenger mer kompetanse på?

Hvilke utfordringer oppdager dere i arbeidet med medvirkning?

Om ikke det kommer frem: Er der noen spesifikke utfordringer i arbeidet med medvirkning for flerspråklige og/eller flerkulturelle barn?

Hvordan møter dere disse utfordringene?

Hvor ofte får flerkulturelle og flerspråklige barns medvirkning plass i de voksnes refleksjoner?

Annet

Noe mer dere ønsker å tilføye?

Tilleggs spørsmål underveis:

«hva mener du med det?»

«kan du utdype det noe mer?».

«enn dem som ikke prater mye»

«enn de flerkulturelle barna»

«er dette medvirkning eller medbestemmelse»

«fortell litt mer»

Spørsmål jeg kan stille i samtaler om Rammeplanen:

Hva gjør dere for å nå dette målet?

Blir målet nådd for alle barna på avdelingen?

Hvorfor tenker dere det/ikke det?

7.3 Vedlegg 3 – Intervjuguide – barnesamtale

Bilder

Etter informasjonen jeg fikk i intervjuet, velger jeg å ha bilder av: Barnehagen, samlingsstunder, lek, måltid (barn som sitter rundt et bord), Tur og to ulike rom i barnehagen. Bildene blir vist i A4 format

Intervju:

Hvor mange år er dere? Hva heter dere?

Forteller barna at jeg har noen bilder jeg gjerne vil vise dem, også at jeg har noen ting jeg lurer på, som jeg lurer på hvordan dere har det i barnehagen, og om hvem som bestemmer?

Si at vi skal snakke om at alle barn har lov til å si sine meninger, og få være med på å velge hva som skal gjøres i barnehagen. Jeg vil også fortelle barna at de har lov til å fortelle hva de syntes om ting de har gjort, for eksempel om de syntes samlingene er kjedelige eller gøy.

si litt om hva du vil snakke med dem om. hvordan de har det i barnehagen, om de får være med å bestemme hva dere skal holde på med og sånn

Bilde av barnehagen:

Hva er det bilde av her?

Hvordan har dere det i barnehagen? Hvordan er det å gå i barnehagen?

Spør de voksne dere om hvordan dere har det i barnehagen?

Sier dere fra hvis dere ikke har det bra?

Hva syntes dere er fint i barnehagen?

Masse. leiker. Tegne til andre. Tegne når jeg vil, men ikke når voksne rydder. Barna skal rydde. Når barna roter så må barna rydde.

Hva syntes dere er dumt/urettferdig i barnehagen? Hvem bestemmer i barnehagen?

Bilde av samlingsstunder:

Hva er det bilde av her tror dere?

Har dere samlinger i barnehagen?

Hva gjør dere i samlingene?

Stikkord:

- snakker dere om hvordan dere har det i barnahagn?
- er dere med å planlegger hva dere kan gjøre sammen? -aktiviteter-lek m.m

Hvem snakker mest i samlingene?

- Oppfølgingsspørsmål: Får barna snakke? Når får barna snakke? Hva snakker barna om?

Bilde av lek:

Hva gjør barna på bildet?

Hva tror dere de leker?

Hvem bestemmer når dere leker?

- Hva bestemmer de?
- Får dere bestemme hvem dere vil leke med? Bestemmer de voksne dette noen ganger? Hva bestemmer de voksne da?
- Er det noen barn som ikke får bestemme i leken deres? Hvorfor/hvorfor ikke? Er det noen av dere som ikke får bestemme så mye i leken?

Får dere leke overalt i barnehagen?

- Hvorfor det, hvorfor ikke?
- Er det noe som ikke er lov ? (regler i leken?)
- Barna tenker og finner på regler.

Bilde av måltider:

Hva gjør barna på bildet her?

Hvor spiser dere mat i barnehagen?

- Får dere sitte hvor dere vil?
- Hvorfor ikke det?
- Enn hvis dere fikk bestemme hvor dere skulle sitte, hvor ville det da blitt?

Hva slags mat liker dere å spise?

Enn i barnehagen, hva spiser dere der?

- Får dere være med å velge hva dere skal spise i barnehagen?
- Enn om dere fikk bestemme hva dere fikk spise, hva hadde dere bestemt da?

Bilde av tur:

På bildet her da, hva tror dere skjer her?

Går dere på tur i barnehagen?

- Liker dere å gå tur?

Hvor går dere på tur da?

Hva gjør dere på tur?

Hvem velger hvor dere skal gå på tur?

- Får barna velge hvor man skal gå på tur?
- Enn hvis dere fikk velge, hvor ville dere dradd på tur da?
- Hva liker dere å gjøre på tur? Hvem bestemmer hva dere skal gjøre på tur?
- Hvorfor burde dere få bestemme hvor dere skal på tur?

Bilde av rom:

Hvilke rom er dette?

Hva syntes dere om rommene? Avdelingsrommet....

- Er de fine, store, kjedelige.

Hva leker dere her inne?

Hva slags leker er det her da?

- Hvor liker dere aller best å leke på avdelingen?
- Hvorfor det? Hva slags leker finnes det der inne?
- Får dere ta med lekene fra musikkrommet opp på hemsen?
- Enn om dere kunne bestemt hva slags leker som skulle vært i barnehagen, hva ville dere hatt da?

Helt til slutt så lurer jeg på om dere syntes barn burde få være med på å bestemme i barnehagen?

Hva har dere lyst til å bestemme?